

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 17ης Ιουνίου 2010

«Οδηγία 2004/83/ΕΚ – Οι προϋποθέσεις που πρέπει τουλάχιστον να πληρούν υπήκοοι τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς για να μπορούν να ζητήσουν τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα – Ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής η οποία δεν ζήτησε την προστασία ή συνδρομή του Γραφείου Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA) – Αίτηση χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα – Απόρριψη λόγω μη πληρώσεως των προϋποθέσεων που προβλέπει το άρθρο 1Α της Συμβάσεως περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 – Δικαίωμα της εν λόγω ανιθαγενούς να της αναγνωρισθεί το καθεστώς πρόσφυγα βάσει του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2004/83»

Στην υπόθεση C-31/09,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει των άρθρων 68 ΕΚ και 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Fővárosi Bíróság (Ουγγαρία) με απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Ιανουαρίου 2009, στο πλαίσιο της δίκης

Nawras Bolbol

κατά

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), Κ. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta, προέδρους τμήματος, Α. Rosas, P. Kūris, J.-J. Kasel και Μ. Safjan, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: Ε. Sharpston

γραμματέας: Β. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Οκτωβρίου 2009,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

– η Ν. Bolbol, εκπροσωπούμενη από τον G. Győző, ügyvéd,

– η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την R. Somssich, τον Μ. Fehér και την Κ.

Borvölgyi,

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pochet και τον T. Materne,

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Μ. Lumma και Ν. Graf Vitzthum,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Ε. Belliard, τον G. de Bergues και την

Β. Beaupère-Manokha,

– η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την Ι. Rao,

– η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Β. Simon και την

Μ. Condou-Durande,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 4ης Μαρτίου 2010,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1. Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ L 304, σ. 12, και διορθωτικό ΕΕ 2005, L 204, σ. 24, στο εξής: οδηγία).

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της N. Bolbol, ανιθαγενούς παλαιστινιακής καταγωγής, και της *Benámdorlási és Állampolgársági Hivatal* (υπηρεσίας μεταναστεύσεως και ιθαγένειας, στο εξής: ΒΑΗ) με αντικείμενο την απόρριψη από τη δεύτερη της αιτήσεις περί χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα που υπέβαλε η N. Bolbol.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

Η Σύμβαση περί του Καθεστώτος των Προσφύγων

3. Η Σύμβαση περί του Καθεστώτος των Προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations Unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954)], τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954 και συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων της 31ης Ιανουαρίου 1967, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967 (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης).

4. Βάσει του άρθρου 1Α, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως της Γενεύης, ως «πρόσφυγας» νοείται κάθε πρόσωπο το οποίο «εξαιτίας δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να απολαύει της προστασίας της χώρας αυτής, ή, εφόσον δεν έχει υπηκοότητα και εξαιτίας τέτοιων γεγονότων ευρίσκεται εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν».

5. Το άρθρο 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης ορίζει τα εξής:

«Η Σύμβασις αυτή δεν εφαρμόζεται επί προσώπων άτινα απολαύουν σήμερα προστασίας ή συνδρομής παρεχομένης ουχί υπό του Υπάτου Αρμοστού των Ηνωμένων Εθνών δια τους πρόσφυγας αλλά εκ μέρους ετέρου οργάνου ή Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Όταν η ως άνω προστασία ή συνδρομή παύση παρεχομένη δι' οιονδήποτε αιτίαν χωρίς συγχρόνως να έχη οριστικώς ρυθμισθή η τύχη των προσώπων τούτων, συμφώνως προς τας υπό της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών ληφθείσας σχετικές αποφάσεις, τα πρόσωπα ταύτα θα απολαύουν αυτομάτως των εκ της Συμβάσεως ταύτης απορρεόντων ευεργετημάτων».

Η Επιτροπή Συμφιλίωσεως των Ηνωμένων Εθνών για την Παλαιστίνη

6. Η Επιτροπή Συμφιλίωσεως των Ηνωμένων Εθνών για την Παλαιστίνη (στο εξής: UNCCP) συνεστήθη με το ψήφισμα 194 (III) της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, της 11ης Δεκεμβρίου 1948. Κατά την παράγραφο 11 του ψηφίσματος αυτού, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών:

«Αποφασίζει ότι πρέπει να παρασχεθεί στους πρόσφυγες που το επιθυμούν η δυνατότητα να επιστρέψουν στις εστίες τους το συντομότερο δυνατό και να ζήσουν ειρηνικά με τους γείτονές τους και ότι πρέπει να καταβληθούν αποζημιώσεις για τα περιουσιακά στοιχεία των προσώπων που θα αποφασίσουν να μην επιστρέψουν στις εστίες τους και για όλα τα απολεσθέντα ή καταστραφέντα περιουσιακά στοιχεία, όταν επιβάλλεται βάσει των αρχών του διεθνούς δικαίου ή της ευδικίας η αποκατάσταση της εν λόγω απώλειας ή ζημίας από τις αρμόδιες κυβερνήσεις ή αρχές·

Η [UNCCP] εντέλλεται να διευκολύνει τον επαναπατρισμό, την επανεγκατάσταση και την οικονομική και κοινωνική αποκατάσταση των προσφύγων, καθώς και την καταβολή των αποζημι-

ιώσεων και να διατηρεί στενή σχέση με τον Διευθυντή του Γραφείου Αρωγής των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης και, μέσω αυτού, με τα κατάλληλα όργανα και οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών.»

Το Γραφείο Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή

7. Με το ψήφισμα 302 (IV) της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, της 8ης Δεκεμβρίου 1949, συνεστήθη το Γραφείο Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (στο εξής: UNRWA). Η εντολή του UNRWA ανανεώνεται κάθε τριετία από της συστάσεώς του, η δε τρέχουσα εντολή του λήγει στις 30 Ιουνίου 2011. Στη ζώνη των επιχειρήσεών του περιλαμβάνονται ο Λίβανος, η Συριακή Αραβική Δημοκρατία, η Ιορδανία, η Δυτική Όχθη (συμπεριλαμβανομένης της ανατολικής Ιερουσαλήμ) και η Λωρίδα της Γάζας.

8. Κατά την παράγραφο 20 του ψηφίσματος 302 (IV), η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών:

«Καλεί το [UNRWA] να διαβουλευέται με την [UNCCP], με σκοπό την κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο εκτέλεση των καθηκόντων τους, ιδίως σε σχέση με την παράγραφο 11 του ψηφίσματος 194 (III) που εξέδωσε η Γενική Συνέλευση στις 11 Δεκεμβρίου 1948».

9. Κατά την παράγραφο 6 του ψηφίσματος 2252 (ES-V) της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, της 4ης Ιουλίου 1967, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών:

«Εγκρίνει [...] τις προσπάθειες του Γενικού Επιτρόπου του [UNRWA] για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, με κάθε δυνατό τρόπο, σε επείγουσες περιπτώσεις και με τη μορφή προσωρινών μέτρων, σε άλλα πρόσωπα της περιοχής, τα οποία έχουν εκτοπισθεί και χρήζουν απαραίτητως αμέσου συνδρομής λόγω προσφάτων εχθροπραξιών».

10. Κατά τις παραγράφους 1 έως 3 του ψηφίσματος 63/91 της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, της 5ης Δεκεμβρίου 2008, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών:

«1. Σημειώνει μετά λύπης της ότι οι πρόσφυγες δεν έχουν ακόμη επαναπατριστεί ούτε αποζημιωθεί, όπως προβλέπει η παράγραφος 11 του ψηφίσματός της 194 (III), και ότι, εκ του λόγου τούτου, η κατάσταση των προσφύγων της Παλαιστίνης παραμένει ένα άκρως ανησυχητικό ζήτημα και οι εν λόγω πρόσφυγες εξακολουθούν να χρήζουν συνδρομής για την αντιμετώπιση των ουσιωδών αναγκών τους σε θέματα υγείας, εκπαίδευσης και διαβίωσης·

2. Σημειώνει, επίσης, μετά λύπης της ότι η [UNCCP] δεν μπόρεσε να σημειώσει πρόοδο σε σχέση με την εφαρμογή της παραγράφου 11 του ψηφίσματος 194 (III), και καλεί εκ νέου την [UNCCP] να συνεχίσει να καταβάλλει προσπάθειες στον τομέα αυτό και να την ενημερώσει σχετικώς το αργότερο έως την 1η Σεπτεμβρίου 2009·

3. Επιβεβαιώνει την ανάγκη να συνεχιστεί το έργο του [UNRWA], καθώς και τη σημασία της απρόσκοπτης ασκήσεως των δραστηριοτήτων του και της παροχής των υπηρεσιών του για την καλή διαβίωση και την ανθρωπιστική μεταχείριση των προσφύγων της Παλαιστίνης και τη σταθερότητα της περιοχής, εν αναμονή της δίκαιης διευθετήσεως του ζητήματος των προσφύγων της Παλαιστίνης».

Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες

11. Κατά την παράγραφο 7, στοιχείο γ', του παραρτήματος του ψηφίσματος 428 (V) της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, της 14ης Δεκεμβρίου 1950, περί του καταστατικού της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (στο εξής: UNHCR), οι αρμοδιότητες της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, όπως ορίζονται στο εν λόγω καταστατικό, «δεν εκτείνονται σε πρόσωπα που εξακολουθούν να απολαύουν της προστασίας ή συνδρομής άλλων οργάνων ή οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών».

Η νομοθεσία της Ένωσης

12. Η δεύτερη και η τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας εκθέτουν τα εξής:

«(2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την έκτακτη σύνοδο στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, συμφώνησε να καταβληθεί προσπάθεια για τη θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού συστήματος για το άσυλο, με βάση την πλήρη και συνολική εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης [...], επιβεβαιώνοντας έτσι την αρχή της μη επαναπρόωθησης και διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν αποστέλλεται πίσω σε μέρος όπου θα υφίστατο διώξεις.

(3) Η σύμβαση της Γενεύης [αποτελεί] τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των προσφύγων».

13. Κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας:

«Κύριος στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η διασφάλιση, αφενός, ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κοινά κριτήρια για τον προσδιορισμό των προσώπων που χρήζουν όντως διεθνούς προστασίας και, αφετέρου, ότι τα εν λόγω πρόσωπα έχουν πρόσβαση σε ελάχιστο επίπεδο παροχών σε όλα τα κράτη μέλη.»

14. Κατά τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας:

«Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, στον Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία σκοπεί να διασφαλίσει τον πλήρη σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και του δικαιώματος ασύλου των αιτούντων άσυλο και των μελών της οικογενείας τους που τους συνοδεύουν.»

15. Η δέκατη έκτη και η δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας έχουν ως εξής:

«(16) Είναι σκόπιμη η θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος πρόσφυγα, ούτως ώστε οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς των κρατών μελών να καθοδηγούνται κατά την εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης.

(17) Είναι αναγκαίο να θεσπισθούν κοινά κριτήρια για την αναγνώριση των αιτούντων άσυλο ως προσφύγων κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης της Γενεύης».

16. Κατά το άρθρο 2, στοιχεία γ' έως ε', της οδηγίας, για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής, νοούνται ως:

γ) “πρόσφυγας”, ο υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος, συνεπεία βάσιμου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, ευρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας ή ο ανιθαγενής ο οποίος, ευρισκόμενος εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του για τους ίδιους προαναφερθέντες λόγους, δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν και στον οποίο δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 12·

δ) “καθεστώς πρόσφυγα”, η εκ μέρους κράτους μέλους αναγνώριση υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς ως πρόσφυγα·

ε) “πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία”, ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν ο ενδιαφερόμενος επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη, όπως ορίζεται στο άρθρο 15, και στον οποίο δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 17[,] παράγραφοι 1 και 2, και που και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας».

17. Τα άρθρα 13 και 18 της οδηγίας ορίζουν ότι τα κράτη μέλη χορηγούν το καθεστώς πρόσφυγα ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας σε υπηκόους τρίτων χωρών που πληρούν τις

προϋποθέσεις που προβλέπονται, αντιστοίχως, στα κεφάλαια II και III ή II και V της εν λόγω οδηγίας.

18. Το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας με τίτλο «Αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα», το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο III της οδηγίας αυτής, περί χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα, ορίζει τα εξής:

«Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα εφόσον:

α) εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 1Δ, της σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά την παροχή προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Σε περίπτωση που η εν λόγω προστασία ή συνδρομή έχει παύσει για οποιοδήποτε λόγο, χωρίς να έχει διευθετηθεί οριστικά η κατάσταση των προσώπων αυτών σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της γενικής συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα πρόσωπα αυτά θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας».

19. Κατά το άρθρο 13 της οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη χορηγούν το καθεστώς πρόσφυγα σε υπηκόους τρίτων χωρών ή σε ανιθαγενείς που πληρούν τις οικείες προϋποθέσεις σύμφωνα με τα κεφάλαια II και III».

20. Το άρθρο 21, παράγραφος 1, της οδηγίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο VII με τίτλο «Περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη σέβονται την αρχή της μη επαναπροώθησης σύμφωνα με τις διεθνείς τους υποχρεώσεις.»

21. Κατά τα άρθρα 38 και 39, η οδηγία τέθηκε σε ισχύ στις 20 Οκτωβρίου 2004 και έπρεπε να έχει μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο έως τις 10 Οκτωβρίου 2006.

Η εθνική νομοθεσία

22. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του νόμου CXXXIX του 1997 για το δικαίωμα ασύλου [Magyar Közlöny 1997/112 (XII.15.)], στο εξής: νόμος για το δικαίωμα ασύλου] ορίζει τα εξής:

«Υπό την επιφύλαξη της εξαιρέσεως του άρθρου 4, η αρμόδια για τους πρόσφυγες αρχή χορηγεί, κατόπιν αιτήσεως, το καθεστώς πρόσφυγα στον αλλοδαπό ο οποίος αποδεικνύει ή υποστηρίζει με πειστικό τρόπο ότι οι διατάξεις της Συμβάσεως της Γενεύης τυγχάνουν εφαρμογής στην περίπτωση του, σύμφωνα με τα άρθρα 1Α και 1Β, παράγραφος 1, στοιχείο β', της εν λόγω Συμβάσεως και το άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3, του πρωτοκόλλου».

23. Κατά το άρθρο 38, παράγραφος 2, του νόμου για το δικαίωμα ασύλου, η αρμόδια αρχή διαπιστώνει, με την απόφαση περί απορρίψεως της αιτήσεως περί χορηγήσεως ασύλου, αν υφίσταται απαγόρευση επαναπροωθήσεως και απελάσεως.

24. Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του νόμου II του 2007 περί εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών [a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007 évi II. törvény, Magyar Közlöny 2007/1 (I.5)] προβλέπει τα εξής:

«Οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν πρέπει να επαναπροωθούνται ή να απελούνται σε χώρα, η οποία δεν θεωρείται γι' αυτούς σίγουρη χώρα καταγωγής ή σίγουρη τρίτη χώρα, ειδικότερα όταν στη χώρα αυτή θα διέτρεχαν τον κίνδυνο διώξεως λόγω της φυλής ή της θρησκείας τους, της ιθαγένειας ή της συμμετοχής τους σε ορισμένη κοινωνική ομάδα, ούτε στο έδαφος ή έως τα σύνορα χώρας για την οποία συντρέχουν σοβαροί λόγοι να εκτιμηθεί ότι οι απελαθέντες υπήκοοι τρίτων χωρών θα μπορούσαν να εκτεθούν σε βασανιστήρια ή σε σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

25. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η N. Bolbol, αφού εγκατέλειψε μαζί με τον σύζυγό της τη Λωρίδα της Γάζας, μετέβη στην Ουγγαρία, με θεώρηση εισόδου, στις 10 Ιανουαρίου 2007. Εκεί έλαβε ακολούθως άδεια παραμονής από την αρμόδια για τη μετανάστευση αρχή.

26. Στις 21 Ιουνίου 2007, η N. Bolbol υπέβαλε ενώπιον της ΒΑΗ αίτηση για τη χορήγηση ασύλου σε περίπτωση μη ανανεώσεως της άδειας παραμονής της, προβάλλοντας ως επιχείρημα την κατάσταση ανασφάλειας που επικρατούσε στη Λωρίδα της Γάζας λόγω των καθημερινών συγκρούσεων μεταξύ της Fatah και της Hamas. Η N. Bolbol στήριξε την αίτησή της στο άρθρο 1Δ, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως της Γενεύης, προβάλλοντας το γεγονός ότι είναι Παλαιστίνια διαμένουσα εκτός της ζώνης επιχειρήσεων του UNRWA. Από τα μέλη της οικογένειάς της, μόνον ο πατέρας της παρέμενε στη Λωρίδα της Γάζας.

27. Κατά την απόφαση περί παραπομπής, η N. Bolbol δεν έτυχε της προστασίας και συνδρομής του UNRWA. Η ενδιαφερόμενη υποστηρίζει, εντούτοις, ότι θα μπορούσε να τύχει της εν λόγω προστασίας και συνδρομής, επικαλούμενη προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού την ύπαρξη κάρτας εγγραφής στο UNRWA εκδοθείσας στο όνομα της οικογένειας εξαδέλφων του πατέρα της. Η καθής στην υπόθεση της κύριας δίκης αμφισβητεί τον οικογενειακό δεσμό που προβάλλει η N. Bolbol, ελλείψει εγγράφων αποδείξεων. Εξάλλου, παρά τις ενέργειες της N. Bolbol ενώπιον του UNRWA, τούτο δεν κατέστη δυνατό να βεβαιώσει το δικαίωμα εγγραφής της N. Bolbol στο UNRWA βάσει των οικογενειακών δεσμών της.

28. Με την απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2007, η καθής στην υπόθεση της κύριας δίκης απέρριψε την αίτηση της N. Bolbol περί χορηγήσεως ασύλου, διαπιστώνοντας παράλληλα ότι δεν μπορούσε να ληφθεί εις βάρος της το μέτρο της απελάσεως.

29. Η απόρριψη της αιτήσεως της N. Bolbol περί χορηγήσεως ασύλου στηρίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του νόμου για το δικαίωμα ασύλου. Κατά το αιτιολογικό της απορριπτικής αποφάσεως, το άρθρο 1Δ, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως της Γενεύης δεν επιβάλλει την άνευ όρων αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά οριοθετεί τον κύκλο των προσώπων επί των οποίων εφαρμόζονται οι διατάξεις της Συμβάσεως αυτής. Ως εκ τούτου, οι Παλαιστίνιοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα και πρέπει να εξετάζεται αν εμπίπτουν στην έννοια του «πρόσφυγα», κατά το άρθρο 1Α της εν λόγω Συμβάσεως. Κατά την ανωτέρω απόφαση, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί στη N. Bolbol το καθεστώς πρόσφυγα, διότι δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της το άρθρο 1Α της Συμβάσεως της Γενεύης, επειδή δεν εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής της εξαιτίας διώξεων λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας ή πολιτικών πεποιθήσεων.

30. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η N. Bolbol επωφελείται από την απαγόρευση απελάσεως βάσει των άρθρων 38 του νόμου για το δικαίωμα ασύλου και 51, παράγραφος 1, του νόμου II του 2007 περί εισόδου και παραμονής, για τον λόγο ότι η επανεισδοχή των Παλαιστινίων είναι στη διακριτική ευχέρεια των Ισραηλινών αρχών και η N. Bolbol θα ήταν εκτεθειμένη σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση στη Λωρίδα της Γάζας λόγω των επικίνδυνων συνθηκών που επικρατούν εκεί.

31. Η N. Bolbol ζητεί από το αιτούν δικαστήριο να μεταρρυθμίσει την απορριπτική απόφαση της ΒΑΗ ώστε να της χορηγηθεί το καθεστώς πρόσφυγα βάσει του άρθρου 1Δ, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως της Γενεύης, η οποία, κατά τη γνώμη της, συνιστά αυτοτελή βάση για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα. Συγκεκριμένα, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει η διάταξη αυτή, η N. Bolbol δικαιούται να της αναγνωρισθεί το καθεστώς πρόσφυγα, ανεξαρτήτως αν θεωρείται πρόσφυγας και υπό την έννοια του άρθρου 1Α. Κατά τη N. Bolbol, το εν λόγω άρθρο 1Δ σκοπεί να διευκρινίσει ότι, αν πρόσωπο εγγεγραμμένο ή δυνάμενο να εγγρα-

φεί στο UNRWA διαμένει για οποιονδήποτε λόγο εκτός της ζώνης επιχειρήσεων του οργανισμού αυτού και αν, για σοβαρούς λόγους, δεν μπορεί να αναμένεται ότι θα επιστρέψει στην εν λόγω περιοχή, τα συμβαλλόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης κράτη οφείλουν να του αναγνωρίσουν αυτομάτως το καθεστώς πρόσφυγα. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η N. Bolbol, από την πατρική γραμμή, δικαιούται να εγγραφεί στο UNRWA, αλλά διαμένει στην Ουγγαρία, και, συνεπώς, βρίσκεται εκτός της ζώνης επιχειρήσεων του οργανισμού αυτού, πρέπει να της αναγνωρισθεί το καθεστώς πρόσφυγα χωρίς περαιτέρω έλεγχο.

32. Η καθής στην υπόθεση της κύριας δίκης ζητεί την απόρριψη της προσφυγής, υποστηρίζοντας ότι το αίτημα της N. Bolbol να της χορηγηθεί το καθεστώς πρόσφυγα είναι αβάσιμο, δεδομένου ότι η ενδιαφερόμενη δεν εγκατέλειψε τη χώρα της για έναν από τους λόγους που απαριθμεί το άρθρο 1Α της Συμβάσεως της Γενεύης και το άρθρο 1Δ δεν παρέχει αυτομάτως το δικαίωμα αναγνωρίσεως του καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά συνιστά απλώς διάταξη σχετική με το *ratione personae* πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως αυτής. Κατά συνέπεια, οι Παλαιστίνιοι έχουν το δικαίωμα να τους χορηγηθεί το καθεστώς αυτό μόνον εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του ορισμού του όρου «πρόσφυγας» κατά το άρθρο 1Α της εν λόγω Συμβάσεως, ζήτημα το οποίο πρέπει να εξετάζεται αυτοτελώς ανά περίπτωση.

33. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το νομικό ζήτημα που ανέκυψε στην υπόθεση της κύριας δίκης πρέπει να επιλυθεί βάσει του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας. Καθόσον η αίτηση στην υπόθεση της κύριας δίκης υποβλήθηκε στις 21 Ιουνίου 2007, ημερομηνία κατά την οποία το εν λόγω άρθρο δεν είχε ακόμη μεταφερθεί στην ουγγρική έννομη τάξη, πρέπει να εφαρμοσθούν, εν προκειμένω, ευθέως οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης.

34. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης μπορεί να ερμηνευθεί ποικιλοτρόπως. Τον Οκτώβριο του 2002, η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες εξέδωσε οδηγό για «τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης στους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες». Εντούτοις, ο οδηγός αυτός δεν καθιστά δυνατή τη συναγωγή σαφών και αδιαμφισβήτητων συμπερασμάτων προκειμένου να διασφαλισθεί η ενιαία εφαρμογή της διατάξεως αυτής έναντι των Παλαιστινίων. Δεδομένου ότι η οδηγία παραπέμπει στο εν λόγω άρθρο 1Δ, το Δικαστήριο έχει την εξουσία να αποσαφηνίσει την έννοια του άρθρου αυτού.

35. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το *Fónárosi Bíróság* (δικαστήριο της Βουδαπέστης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Για την εφαρμογή του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου:

1) Πρέπει να θεωρηθεί ότι ένα πρόσωπο απολαύει της προστασίας και συνδρομής οργάνου των Ηνωμένων Εθνών αποκλειστικά και μόνον επειδή το πρόσωπο αυτό έχει δικαίωμα στην εν λόγω συνδρομή ή προστασία ή είναι αναγκαίο να κάνει πράγματι χρήση της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής;

2) Υποδηλώνει η παύση της προστασίας ή συνδρομής του οργάνου τη διαμονή εκτός της ζώνης επιχειρήσεων του οργάνου, την παύση των δραστηριοτήτων του οργάνου, τη λήξη της δυνατότητας του οργάνου αυτού να παρέχει προστασία ή συνδρομή ή, ενδεχομένως, αντικειμενικό κώλυμα εξαιτίας του οποίου το πρόσωπο που έχει δικαίωμα στην προστασία ή συνδρομή δεν μπορεί να κάνει χρήση αυτών;

3) Έχουν τα απορρέοντα από την οδηγία ευεργετήματα την έννοια της αναγνωρίσεως του καθεστώτος πρόσφυγα ή, ανάλογα με την επιλογή του κράτους μέλους, της χορηγήσεως μιας εκ των δύο μορφών προστασίας που εμπύπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας (καθεστώς πρόσφυγα και χορήγηση της επικουρικής προστασίας) ή [δεν έχουν], ενδεχομένως, [την έννοια

της αναγνώρισης] καμίας απ' αυτές αυτομάτως, αλλά [συνεπάγονται] απλώς και μόνον [τη διαπίστωση ότι ο ενδιαφερόμενος εμπίπτει] στο *ratione personae* πεδίο εφαρμογής της οδηγίας;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

36. Η οδηγία στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 63, πρώτο εδάφιο, σημείο 1, στοιχείο γ', ΕΚ, βάσει του οποίου το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όφειλε να θεσπίσει μέτρα περί ασύλου, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης και άλλες σχετικές συμβάσεις, όσον αφορά τις προϋποθέσεις που πρέπει τουλάχιστον να πληρούνται για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως προσφύγων.

37. Από την τρίτη, τη δέκατη έκτη και τη δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας προκύπτει ότι η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού συστήματος για την προστασία των προσφύγων και ότι οι διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα, καθώς και σχετικά με το περιεχόμενο του καθεστώτος αυτού θεσπίσθηκαν με σκοπό τη διευκόλυνση των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής, έχοντας ως βάση κοινές έννοιες και κοινά κριτήρια (βλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08, *Salahadin Abdulla* κ.λπ., δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 52).

38. Οι διατάξεις της οδηγίας πρέπει, επομένως, να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας και του σκοπού αυτής, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης και τις λοιπές σχετικές συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 63, πρώτο εδάφιο, σημείο 1, ΕΚ. Όπως προκύπτει από τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, κατά την ερμηνεία αυτή δεν πρέπει να θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι αρχές που αναγνωρίζονται, μεταξύ άλλων, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (προπαρατεθείσα απόφαση *Salahadin Abdulla* κ.λπ., σκέψεις 53 και 54).

Επί του πρώτου ερωτήματος

39. Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας, ένα πρόσωπο απολαύει της προστασίας ή συνδρομής οργάνου των Ηνωμένων Εθνών εκτός του UNHCR, αποκλειστικά και μόνον επειδή το πρόσωπο αυτό έχει δικαίωμα στην εν λόγω προστασία ή συνδρομή ή είναι αναγκαίο να κάνει πράγματι χρήση της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής.

40. Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της προδικαστικής παραπομπής, ενάποκειται στο εθνικό δικαστήριο να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά.

41. Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, η N. Bolbol δεν έτυχε της προστασίας ή συνδρομής του UNRWA.

42. Κατά το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο III της οδηγίας αυτής περί των προϋποθέσεων που απαιτούνται για τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα, κάθε υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα «εφόσον εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 1Δ της Σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά την παροχή προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες».

43. Το άρθρο 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης ορίζει ότι το άρθρο αυτό δεν εφαρμόζεται «επί προσώπων άτινα απολαύουν σήμερα προστασίας ή συνδρομής» παρεχομένης από τέτοιου είδους οργανισμό ή όργανο των Ηνωμένων Εθνών.

44. Δεν αμφισβητείται ότι το UNRWA συνιστά έναν εκ των οργανισμών και οργάνων των Ηνωμένων Εθνών εκτός του UNHCR που προβλέπουν το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α',

της οδηγίας και το άρθρο 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης, καθόσον συνεστήθη ακριβώς λόγω της ιδιαίτερης καταστάσεως των προσφύγων της Παλαιστίνης που ετύγχαναν της συνδρομής ή προστασίας του UNRWA, όπως προκύπτει, ιδίως, από την υποβληθείσα στις 12 Σεπτεμβρίου 2001 από την Επιτροπή πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου [COM (2001) 510 τελικό].

45. Όπως παρατήρησε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 12 και 13 των προτάσεών της, από τις ενοποιημένες οδηγίες περί επιλεξιμότητας και εγγραφής (Consolidated Eligibility and Registration Instructions, στο εξής: οδηγίες) που εξέδωσε το UNRWA, οι οποίες τροποποιήθηκαν το έτος 2009, προκύπτει ότι, μολονότι ο όρος «Παλαιστίνιος πρόσφυγας» αναφέρεται για τις ανάγκες του UNRWA στα «πρόσωπα με συνήθη διαμονή στην Παλαιστίνη κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Ιουνίου 1946 και 15ης Μαΐου 1948 που απώλεσαν τις εστίες και τα υπάρχοντά τους λόγω της συρράξεως του 1948» (σημείο III.A.1 των οδηγιών), και άλλα πρόσωπα μπορούν να τύχουν της συνδρομής ή προστασίας του UNRWA. Μεταξύ των προσώπων αυτών συγκαταλέγονται τα «μη εγγεγραμμένα [πρόσωπα] που εκτοπίστηκαν λόγω των εχθροπραξιών του 1967 και των εχθροπραξιών που ακολούθησαν» [σημείο III.B των οδηγιών· βλ. επίσης, μεταξύ άλλων, την παράγραφο 6 του ψηφίσματος της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών 2252 (ES-V), της 4ης Ιουλίου 1967].

46. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να αποκλεισθεί, εκ προοιμίου, ότι πρόσωπα όπως η N. Bolbol, τα οποία δεν είναι εγγεγραμμένα στο UNRWA, μπορούν εντούτοις να περιληφθούν στα πρόσωπα του άρθρου 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης και, συνεπώς, στα πρόσωπα του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας.

47. Δεν μπορεί να υποστηριχθεί κατά της συμπεριλήψεως στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης εκτοπισθέντων λόγω των εχθροπραξιών του 1967, αντιθέτως προς την άποψη της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι το άρθρο 1Δ της Συμβάσεως αυτής και, ως εκ τούτου, το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας αφορούν μόνον τους κατόπιν της συρράξεως του 1948 Παλαιστίνιους πρόσφυγες, οι οποίοι ετύγχαναν της συνδρομής ή προστασίας του UNRWA κατά τον χρόνο συνάψεως της Συμβάσεως της Γενεύης, όπως είχε αρχικώς το 1951.

48. Συγκεκριμένα, η Σύμβαση της Γενεύης, όπως είχε αρχικώς το 1951, τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων της 31ης Ιανουαρίου 1967 ακριβώς για να καταστεί δυνατή η εξελικτική ερμηνεία της και να ληφθούν υπόψη νέες κατηγορίες προσφύγων, πλην των προσώπων που έγιναν πρόσφυγες εξαιτίας των «γεγονότων που επήλθαν προ της 1ης Ιανουαρίου 1951».

49. Ως εκ τούτου, προκειμένου να εκτιμηθεί αν πρόσωπα όπως η N. Bolbol εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας, πρέπει να εξετασθεί, όπως ζητεί το αιτούν το δικαστήριο, αν αρκεί η διαπίστωση ότι το εν λόγω πρόσωπο δικαιούται να τύχει της συνδρομής που παρέχει το UNRWA ή αν πρέπει να αποδειχθεί ότι όντως έτυχε της εν λόγω συνδρομής.

50. Το άρθρο 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, περιορίζεται στο να αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω Συμβάσεως τα πρόσωπα που «απολαύουν σήμερα» της προστασίας ή συνδρομής οργανισμού ή οργάνου των Ηνωμένων Εθνών εκτός του UNHCR.

51. Από το σαφές γράμμα του άρθρου 1Δ της Συμβάσεως της Γενεύης προκύπτει ότι μόνον τα πρόσωπα που έτυχαν πράγματι συνδρομής από το UNRWA εμπίπτουν στην προβλεπόμενη στο εν λόγω άρθρο ρήτρα αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα, η οποία πρέπει, ως έχει, να ερμηνευθεί συσταλτικώς και δεν μπορεί, συνεπώς, να καλύπτει και τα πρόσωπα που απλώς δικαιούνταν να τύχουν προστασίας ή συνδρομής από το UNRWA.

52. Μολονότι η εγγραφή στο UNRWA συνιστά επαρκή απόδειξη της πραγματικής παροχής συνδρομής εκ μέρους του UNRWA, η συνδρομή αυτή, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, μπορεί να παρασχεθεί ακόμη και ελλείψει εγγραφής και, στην περίπτωση αυτή, πρέπει το πρόσωπο που απολαύει της συνδρομής αυτής να έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την παροχή της με κάθε άλλο αποδεικτικό μέσο.

53. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει στο πρώτο υποβληθέν ερώτημα να δοθεί η απάντηση ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2004/83, ένα πρόσωπο απολαύει της προστασίας ή συνδρομής οργάνου των Ηνωμένων Εθνών εκτός του UNHCR, όταν έχει όντως τύχει της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής.

54. Πρέπει να σημειωθεί επιπροσθέτως ότι τα πρόσωπα που δεν έτυχαν πράγματι της προστασίας ή συνδρομής του UNRWA πριν από την υποβολή αιτήσεως για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα μπορούν, εν πάση περιπτώσει, να ζητήσουν την εξέταση της αιτήσεως αυτής βάσει του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

55. Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, η N. Bolbol δεν έτυχε της προστασίας ή συνδρομής του UNRWA.

56. Υπό τις συνθήκες αυτές και κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στα λοιπά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

57. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, ένα πρόσωπο απολαύει της προστασίας ή συνδρομής οργάνου των Ηνωμένων Εθνών εκτός της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, όταν το πρόσωπο αυτό τυγχάνει όντως της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής.